

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 686/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bez právneho zastúpenia, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 15 C 237/2016-258 z 2. septembra 2021 a o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bez právneho zastúpenia, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 15 C 237/2016-256 z 2. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 C 237/2016-258 z 2. septembra 2021 (v petite ústavnej sťažnosti nesprávne uvedené „č. k. 25 C 237/2016-258“, pozn.). Navrhuje napadnuté uznesenie okresného súdu zrušiť.

2. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu v ten istý deň, t. j. 10. novembra 2021, domáha vyslovenia porušenia totožných práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu uznesením okresného súdu č. k. 15 C 237/2016-256 z 2. septembra 2021 (v petite ústavnej sťažnosti taktiež nesprávne uvádza „č. k. 25 C 237/2016-256“, pozn.), ktoré navrhuje zrušiť.

3. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 69/2021-6 z 1. decembra 2021 rozhodol v záujme hospodárnosti konania o spojení týchto vecí na spoločné konanie.

4. Z ústavných sťažností a napadnutých uznesení vyplýva, že okresný súd s poukazom na § 102 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) uložil sťažovateľom ako stranám sporu (sťažovateľ bol v predmetnom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam žalovaný a sťažovateľka vystupovala v procesnom postavení žalobkyne, pozn.) poriadkovú pokutu, každému vo výške 400 eur. Okresný súd svoje rozhodnutia odôvodnil tým, že sťažovatelia sa nedostavili na pojednávanie nariadené na 24. august 2021 napriek tomu, že termín pojednávania im bol riadne a včas oznámený, o hrozbe uloženia poriadkovej pokuty boli poučení a svoju neúčast' na pojednávaní súdu nijako neospravedlnili.

5. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že predmetné konanie bolo právoplatne skončené zastavením z dôvodu späťvzatia žaloby. Uznesenie o zastavení z 19. októbra 2021 nadobudlo právoplatnosť 22. decembra 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Proti napadnutým uzneseniam o uložení poriadkovej pokuty podali sťažovatelia (každý samostatne, pozn.) ústavnú sťažnosť, v ktorej identifikujú rovnaké pochybenia a uplatňujú identickú argumentáciu, v zmysle ktorej s uloženou pokutou nesúhlasia, považujú ju za nedôvodnú a šikanóznou, v rozpore s princípom proporcionality. Poukazujú na dĺžku trvania predmetného konania a tvrdia, že k jeho predĺženiu došlo výlučne v dôsledku dlhodobej nečinnosti okresného súdu, a s ohľadom na to považujú tvrdenie súdu o narušení hospodárnosti konania zo strany sťažovateľov za absurdné. Odôvodnenie napadnutých uznesení je podľa sťažovateľov nepresvedčivé, nedostatočné a rozporuplné a napadnuté uznesenia sú arbitrárne, a preto z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, keďže okresný súd sa tak odchýlil od znenia príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, že zásadne poprel ich účel a význam. Neprimerane vysokou pokutou súd podľa ich názoru zasiahol aj do ich práva vlastniť majetok.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou obidvoch ústavných sťažností je namietané porušenie práv sťažovateľov označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutými uzneseniami okresného súdu, ktorými im bola uložená poriadková pokuta.

8. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces:

9. Ústavný súd úvodom tejto časti odôvodnenia uvádza, že rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút sú predmetom ústavného prieskumu, aj keď v obmedzenej miere.

Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už vyslovil právny názor, podľa ktorého rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (m. m. I. ÚS 41/2015). Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie súdov o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom svojvôle.

10. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov a vylúčiť svojvôľu, lebo len vecne správne (zákonu zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom požadovaným spôsobom, odôvodnené rozhodnutie napĺňa – ako neoddeliteľná súčasť „ustanoveného postupu“ – ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru či listiny (m. m. I. ÚS 327/2010, IV. ÚS 562/2018).

11. Už uvedené základné východiská v kontexte obsahových náležitostí základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o uložení poriadkovej pokuty aj okresný súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

12. Rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty má charakter procesnej sankcie, ktorou je možné vynútiť splnenie uložených procesných povinností, ktoré napriek ich účinnému uloženiu splnené neboli (m. m. III. ÚS 152/2017). Základným predpokladom na vydanie takéhoto rozhodnutia je to, že konaním alebo opomenutím dôjde k sťaženiu postupu konania, t. j. nesplnením takej povinnosti dôjde k predĺženiu súdneho konania. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcom konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje, alebo ak by priebeh konania iným spôsobom sťažovali, predlžovali, či dokonca marili (m. m. III. ÚS 193/2018, III. ÚS 346/2018).

13. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vzhľadom na už uvedené prichádza pri preskúvaní ústavnosti rozhodnutia všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného odôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom (m. m. III. ÚS 152/2017).

14. Po preskúvaní odôvodnenia napadnutých uznesení, ktoré sú vo svojej podstate zhodné, ústavný súd konštatuje, že tieto sú s prihliadnutím na ich charakter primerane odôvodnené, a zároveň ich obsah neindikuje existenciu takých skutočností, ktoré by umožňovali prijať záver o ich arbitrárnosti zakladajúci porušenie sťažovateľmi označených práv. Okresný súd v napadnutých uzneseniach zdôvodnil uloženie poriadkovej pokuty správaním sťažovateľa a správaním sťažovateľky, ktorí sa nedostavili na pojednávanie konané v predmetnej veci 24. augusta 2021, hoci naň boli riadne a včas predvolaní, o hrozbe uloženia poriadkovej pokuty boli poučení a svoju

neprítomnosť nijako neospravedlnili. Tým, že sa bez vážnych dôvodov nezúčastnili pojednávania, v dôsledku čoho došlo k jeho zmareniu, sťažili postup súdu v konaní a narušili jeho hospodárnosť.

15. Samotní sťažovatelia nerozporujú, že by sa daného pojednávania zúčastnili, ani v ústavných sťažnostiach netvrdia, že by svoju neúčast' na pojednávaní súdu ospravedlnili.

16. V kontexte okolností prejednávanej veci ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v súvislosti s posúdením správania sťažovateľov nie je poznačený excesom majúcim ústavnoprávnu relevanciu. Pokuta bola uložená na zákonom podklade, jej uloženie spočíva na dostatočných dôvodoch a jej výška je primeraná sťaženiu postupu súdu v predmetnom konaní. Z prednesených argumentov sťažovateľov nevyplýva nič, čo by posunulo prerokovávanú vec do ústavnoprávnej roviny.

17. Na uvedenom závere nemôže nič zmeniť ani poukazovanie sťažovateľov na dĺžku konania, ktorá je z hľadiska posudzovania (ne)dôvodnosti uloženia poriadkovej pokuty irelevantná. V danom prípade sa totiž skúma výslovne správanie sťažovateľov – strán sporu ako subjektu, ktorému bola uložená povinnosť a v nadväznosti na jej nesplnenie i pokuta. Na prípadné výhrady k vedeniu súdneho konania okresným súdom slúži inštitút sťažnosti adresovanej predsedovi okresného súdu, resp. ústavná sťažnosť. Dĺžka konania a sťažovateľmi tvrdená nečinnosť súdu v predmetnom konaní nie sú samy osebe argumentom spôsobilým zvrátiť poriadkovú pokutu uloženú stranám sporu pre neúčast' na pojednávaní bez akéhokolvek dôvodu či ospravedlnenia.

18. Takým argumentom nie je ani námietka o tom, že z dôvodu uplynutia značného časového obdobia a zmeny skutkového stavu od podania žaloby došlo následne k jej späťvzatiu, na základe čoho okresný súd zastavil konanie. V čase uloženia spornej poriadkovej pokuty okresný súd nemohol vedieť, aký bude ďalší vývoj konania a nemohol predpokladať postup žalobkyne.

19. Čo sa týka výšky poriadkovej pokuty, túto určuje súd s prihliadnutím na povahu porušenej povinnosti, ktorá v danom prípade vyplýva zo samotného odôvodnenia napadnutých uznesení.

20. A napokon, pokiaľ sa sťažovatelia bránia tým, že mali byť najskôr voči nim využité miernejšie opatrenia, je potrebné uviesť, že zákonná právna úprava tieto miernejšie opatrenia nevyklučuje, avšak ponecháva na úvahe súdu, aby korigoval procesný postup tak, aby sa čo najskôr dosiahol účel vedeného súdneho konania, t. j. aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, ukladanie poriadkových pokút nevynímajúc.

21. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, I. ÚS 27/04, II. ÚS 1/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenia okresného súdu nedovoľujú prijať záver o tom, že by v tomto prípade došlo k extrémnemu vybočeniu zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov tak, že by mohli zasiahnuť

do základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny alebo do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v nich neidentifikoval signály svojvôle či arbitrárneho prístupu zo strany okresného súdu.

23. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní tejto časti ústavných sťažností k záveru, že medzi napadnutými uzneseniami okresného súdu a obsahom namietaných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavných sťažností na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľov v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku:

24. K namietanému porušeniu týchto práv je potrebné uviesť, že sťažovatelia namietajú ich porušenie v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod III.1. tohto uznesenia), je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto označených práv.

25. Ústavný súd preto aj túto časť ústavných sťažností, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu označeným uznesením okresného súdu, pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

26. Keďže ústavné sťažnosti boli ako celok odmietnuté, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

III.3. K právnenému zastúpeniu:

27. Pokiaľ ide o skutočnosť, že sťažovatelia podali svoje ústavné sťažnosti bez toho, aby k nim pripojili splnomocnenie pre advokáta (požiadavka plynúca z § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde), pričom ale v záhlaví ústavných sťažností uvádzajú, že sú zhodne zastúpení advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát a konateľ [REDACTED], ústavný súd nevyzýval sťažovateľov na odstránenie uvedeného nedostatku a doplnenie plnomocenstva na ich zastupovanie advokátom podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, keďže by to nič nemenilo na skutočnosti, že už pri predbežnom prerokovaní došlo k odmietnutiu ich sťažností.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu